

گزیده مقاله‌شناسی توصیفی

بهار ۱۳۸۰

۸۳

کودک و نوجوان مربوط باشند.

ز - در این بخش، همراه عنوان هر مطلب، نام نویسنده، نام نشریه، شماره، تاریخ انتشار و چکیده‌ای از محتوای آن نقل خواهد شد.

انتشار برخی از نشریات، به خصوص فصلنامه‌ها، در کشور ما منظم نیست. همچنین، به دلیل ناپه‌سامانی در امر اطلاع‌رسانی، دستیابی به نشریات نیز با دشواری‌هایی روبه‌روست. بنابراین، ممکن است ما در زمان مقرر، موفق به یافتن برخی از مطالب نشویم.

از آن‌جا که تلاش ما بر آن است تا گزیده‌کاملی از مقالات و مطالب را در اختیار شما قرار دهیم، در هر شماره، بخشی را به معرفی مطالبی اختصاص می‌دهیم که در شماره‌های پیشین، به آن دست نیافته‌ایم.

✓ کتاب ماه ادبیات و فلسفه / شماره ۲۱ و ۲۲ / اسفند ۷۹

فروردین ۸۰

و بالاخره... اما!

نویسنده: سیدعلی کاشفی خوانساری

نقد

کمبود کتاب‌های تئوریک ادبی، در عرصه فرهنگ و ادب امروز جامعه ما تقصی دیرینه و آشناست که بارها از آن سخن رفته. این کاستی، در حوزه شعر دو چندان است؛ چرا که به دلیل تفاوت‌های زبانی و فرهنگی و بستگی کامل شعر به کلام و عناصر زبانی، ترجمه متون نظری غیرایرانی، چندان مفید فایده به نظر نمی‌رسد. این خلأ در حوزه ادبیات کودک، و نوجوان، به دلیل نویایی، چنان مضاعف است که انتشار یک، جلد کتاب نظری را

کوشش ما در تدوین این بخش، آن است که چکیده‌ای از مطالب و مقالات مهم چاپ شده در مطبوعات کشور را که به نوعی یا ادبیات کودک و نوجوان مرتبط است، فراهم آوریم. البته، در کشور ما این کار به علل مختلفی، از جمله دسترسی نداشتن به منابع و نبودن بانک‌های اطلاعاتی مناسب، تقریباً ناممکن است.

این بخش، در چارچوب زیر تهیه می‌شود:

الف - موضوع به ادبیات و تصویرگری برای کودک و نوجوان اختصاص دارد؛ یعنی فقط مطالبی چکیده می‌شود که به طور مستقیم، به ادبیات و تصویرگری یرناخته باشند.

ب - مخاطبان این بخش را محققان و علاقه‌مندان به ادبیات کودک و نوجوان، یعنی طیف خوانندگان پژوهشنامه تشکیل می‌دهند. از این پس، فقط مطالبی در این بخش معرفی می‌شود که چنین مخاطبانی را مد نظر داشته باشد. بنابراین، مطالب چاپ شده در مجلات کودک و نوجوان، در این بخش معرفی نخواهد شد.

ج - سعی خواهد شد مقاله، نقد، گزارش، پژوهش، میزگردها و گزارش‌های تحلیلی به طور کامل معرفی شود. اما فقط آن دسته از گفت‌وگوها، یادداشت‌ها و گزارش‌های دیگر معرفی خواهد شد که ارزش تحقیقی نداشته باشند.

د - خیرهای مربوط به ادبیات کودک و نوجوان معرفی نخواهد شد.

ه - به دلیل حجم بالای مطالب ماهنامه «کتاب ماه» و پژوهشنامه، مطالب آنها به صورت فهرست‌وار معرفی می‌گردد و چکیده آنها ارائه نخواهد شد.

و - از مطالب مربوط به روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، ارتباطات و... فقط وقتی استفاده خواهد شد که به طور مستقیم، به ادبیات یا کتاب

بی‌گمان باید «اتفاق» و «حادثه» ای درخور اعتنا ارزیابی کرد.

منوچهر علی‌پور که در عرصه نقد ادبیات کودک و نوجوان، نامی آشناست، کتابی راهی بازار نشر کرده به نام «پژوهشی در شعر کودک» که به دلایل فوق‌الذکر شایان توجه است.

بررسی کتاب علی‌پور و مقایسه آن با کتاب کیانوش، به نتایجی می‌انجامد که از آن جمله است: ۱- کتاب کیانوش، اثری جوششی، شخصی و مستقل است. کتابی که هنرمندی پیشرو و پرشور، با اجتهاد شخصی خویش تحریر کرده و در آن، به هیچ کتاب تئوری جدید یا قدیم استناد نشده و از آن‌ها نقل قول نگردیده است. او خود اذعان دارد که «این اصول را به مرور و تجربه دریافته است». او جسورانه خواسته با «قبول شهادت آغازگری در راهی نیمی‌آمده»، راهگشای دیگران باشد. او اصلاً برای نظر دیگران اهمیتی قائل نبوده است. دکتر شفیع کدکنی، در خاطره‌ای راجع به کیانوش که در روزنامه «همشهری»، مورخ بیستم مهرماه سال ۷۹ درج شده، می‌نویسد: «عیب بزرگش این بود که نظر انتقادی هیچ کس را قبول نداشت».

اما کتاب علی‌پور، همان‌طور که در عنوان آن ادعا شده، اثری پژوهشی است و همان‌گونه که از یک پژوهشگر انتظار می‌رود، به بررسی پیشینه پژوهش پرداخته و متن او لبریز از نقل قول‌ها و استنادهایی به متون دیگر است.

این تفاوت هم برای کتاب علی‌پور، حسن محسوب می‌شود و هم عیب. امروزه از یک متن تئوریک، انتظار می‌رود متنی علمی و پژوهشی باشد، نه یک بیانیه تند شخصی. این حسن کار علی‌پور، نسبت به کیانوش است. اما عیب این است که علی‌پور، در میان حجم انبوه نقل قول‌هایش گم شده و اثری از نظریه و اجتهاد شخصی او کمتر مشاهده می‌شود.

کار او به پایان‌نامه دانشجویی می‌ماند که توانسته اطلاعات خوبی را گردآوری و نقل کند، اما در آن، از آن اصالت، پختگی و نظریه شخصی که باید پیوند دهنده مطالعات و اطلاعات گردآوری شده باشد، کمتر اثری هست.

✓ فصلنامه رسانه / سال نوزدهم / شماره اول / بهار ۱۳۸۰
مهارت‌ها و راهبردهای آموزش رسانه‌ای

نویسنده: عزیزت قامن
ترجمه: حسن نوزایی بیضت

نقد

تا همین اواخر، تنها معدودی از افراد، گسترش استیلای رسانه‌ها را بر زندگی ما مورد سوال قرار داده‌اند. گرایش این افراد، به آن بود که توجه خویش را روی مسائل محتوایی از قبیل صورقیحه، مسائل جنسی و خشونت در سینما و تلویزیون متمرکز کنند.

عده‌ای از آنان از سانسور طرفداری می‌کردند، حال آن که عده‌ای دیگر، فقط از خانواده‌ها می‌خواستند در چنین مواردی تلویزیون خود را خاموش کنند.

با وجود این، حقیقت این است که هر چند می‌توان تلویزیون را خاموش کرد، اگر انسان به قله‌های کوه هم برود، باز هم نمی‌تواند از فرهنگ رسانه‌ای عصر حاضر فرار کند. رسانه‌ها دیگر فقط بر فرهنگ ما تأثیر نمی‌گذارند، بلکه آن‌ها خود فرهنگ ما به حساب می‌آیند.

در ۵۰ سال گذشته، ما قدرت مطالب چاپی را ارزیابی کرده‌ایم تا بتوانیم به عنوان شهروندانی آگاه و تحصیل کرده، در امور جامعه مشارکت جوییم.

امروز، خانواده، مدرسه و همه نهادهای جامعه، از جمله نهادهای پزشکی و بهداشتی آن، در به دوش کشیدن «مسئولیت آماده‌سازی جوانان، برای زندگی در دنیایی از تصویر و واژه و آوا سهیم هستند و این چیزی است که «سواد رسانه‌ای» خوانده می‌شود.

سواد رسانه‌ای، عبارت است از توانایی تعبیر و ایجاد مفاهیم شخصی از صداها و شاید هزاران نماد آوایی و دیداری که همه روزه از طریق تلویزیون، رادیو، رایانه، روزنامه و مجله و البته پیام‌های بازرگانی دریافت می‌کنیم. سواد رسانه‌ای، عبارت است از توان گزینش و انتخاب توان چالش و پرسش، توان آگاه شدن از آن چه در اطراف ما می‌گذرد و توان آیین که انفعالی و در نتیجه،

فعالیت فوق برنامه مدرسه، اردوگاه تابستانی، گروه جوانان کلیسا، یک خانواده در منزل و نیز سن و سال و سطح سواد شرکت‌کنندگان، متفاوت خواهد بود. وجود رویکردهای متعدد، از اصولی گرفته تا پیچیده، محتمل است.

مطرح ساختن پرسش‌های اساسی راجع به رسانه‌ها را می‌توان از سه یا چهار سالگی آغاز کرد: به عنوان یک بازی از فرزندتان بخواهید پیام‌های بازرگانی تلویزیونی را برای شما مشخص کند. بدین ترتیب، پس از مدتی، او می‌تواند آگهی‌های تبلیغاتی و برنامه‌های خبری یا سرگرم‌کننده را از هم تمیز دهد. همچنین، پدران و مادران می‌توانند با استفاده از کتاب‌های مصور، به فرزندشان خود یاد بدهند تا قدرت پیام رسانی تصویرها را درک کنند. وقتی که کودکان بزرگ شوند و بتوانند میان دنیای تخیلی با فانتزی و دنیای واقعی‌ای که در آن زندگی می‌کنند، تفاوت قایل شوند، می‌توانند دریابند که رسانه‌ها چگونه ساخته و پرداخته می‌شوند. مثلاً هنگام تماشای یک کارتون، صدای آن را قطع کرده، تفاوت حاصله در آن را احساس می‌کنند و یا این که قوطی غذای خود را برمی‌دارند تا نشان دهند که چه طور تولیدکنندگان این کالا ما را به خرید آن تشویق کرده‌اند.

آموزگاران و هم‌هانگ کنندگان فعالیت‌های گروهی، با چالش در مقابل سازماندهی اقدامات آموزشی رسانه‌ای مربوط به کودکان، جوانان و بزرگسالان مواجهند. اگر چه مجموعه‌هایی از برنامه‌های آموزشی سواد رسانه‌ای، در سال‌های اخیر انتشار یافته است، آموزگاران و رهبران بسایستی برای کلاس‌ها و نشست‌های گروهی، برنامه‌های خاص خودشان را تهیه و تنظیم کنند.

✓ فصلنامه موسیقی مقام / شماره نهم / بهار ۸۰

داستان یک ملت موفق در شعر و موسیقی کودک

مقاله

در مدارس ژاپن ۱۰۱ ترانه محبوب آموخته می‌شود که فقط بخش کوچکی از مجموع ترانه‌های

آسیب‌پذیر نباشیم.

اکنون پژوهشگران رسانه‌ای، می‌گویند تلویزیون و رسانه‌های همگانی، آن چنان در محیط فرهنگی ما ریشه دوانیده‌اند که دیگر نباید تکلیف آموزشی رسانه‌ها را حمایت در برابر پیام‌های ناخواسته تلقی کرد. به مرور زمان، آموزش دهندگان رسانه‌ها، به این نتیجه رسیده‌اند که مردم بایستی در مورد پیام‌های رسانه‌ای، از پنج نکته آگاهی داشته باشند. خواه این پیام‌ها از یک سریال کمدی تلویزیونی، یک بازی رایانه‌ای، یک نوار موسیقی، یک پیام بازرگانی مطبوعاتی و یا یک فیلم سینمایی دریافت شده باشد:

۱. همه پیام‌های رسانه‌ای «ساخته و پرداخته» شده‌اند.
۲. پیام‌های رسانه‌ای با استفاده از یک زبان خلاق و با قواعد و ضوابط آن ساخته و پرداخته می‌شود.
۳. برداشت افراد مختلف از یک پیام رسانه‌ای واحد، متفاوت است.
۴. رسانه‌ها در اصل کسب و کارهایی هستند با انگیزه‌هایی منفعت طلبانه.
۵. رسانه‌ها، ارزش‌ها و دیدگاه‌ها را جایگزین می‌کنند.

از مفاهیم یاد شده بالا، یک رشته پرسش‌های اصولی پنج‌گانه به ذهن خطور می‌کند که آن را می‌توان در مورد هر نوع پیام رسانه‌ای، مطرح کرد. باید توجه داشت که از درون هر پرسشی می‌توان پرسش‌های عمیق‌تر دیگری بیرون کشید:

۱. چه کسی این پیام را تهیه کرده و منظور از ارسال آن چه بوده است؟
۲. برای جلب توجه من، چه شیوه‌هایی به کار گرفته شده است؟
۳. این پیام‌ها بیانگر کدام شیوه زندگی، ارزش و دیدگاه است؟

۴. چطور ممکن است افراد مختلف این پیام را به صورت‌های متفاوت از من بگیرند؟
۵. چه چیزی از این پیام حذف شده است؟

روند بررسی متن‌های رسانه‌ای، بسته به موقعیت زمانی و مکانی آن، کلاس درس مدرسه،

کودکانه ژاپنی محسوب می‌شود و این غیر از تمرین آواز خواندن است که در مدارس به شکل جدی مطرح است.

پس از سی صد سال انزوا و دوری از دنیا، امپراتوری می‌جی، تصمیم گرفت ژاپن را مدرنیزه کند و با جهان و مسائل بین‌المللی آشنا سازد.

در ابتدای امر، دوره آموزش اجباری برای کودکان ژاپنی، چهار سال و «آموزش آواز خواندن» جزو دروس اصلی و اساسی آن بود. البته برای حدود ده سال، معلم مناسب برای آموزش این درس وجود نداشت و از همه مهم‌تر این که هنوز کاملاً مشخص نبود که چه ترانه‌هایی باید به کودکان آموخته شود؟ روش مناسب آموزش چیست؟ آیا باید از روش‌های اروپایی استفاده کرد و یا روش ژاپنی مناسب‌تر است؟ و کسی نبود که به این سؤالات پاسخ بدهد.

سرانجام، حکومت ژاپن، در سال ۱۸۷۹، مؤسسه موسیقی را در توکیو تأسیس کرد. اهداف این مؤسسه عبارت بود از (۱) مطالعه موسیقی سنتی ژاپن و سایر کشورها (۲) انتخاب مناسب‌ترین ترانه‌ها برای کودکان و آوردن آن‌ها در کتاب‌های درسی (۳) آموزش معلم‌های موسیقی، طوری که بتوانند «موسیقی ملی ژاپن» را ایجاد کنند.

چاپ کتاب‌های درسی موسیقی، گام بسیار ارزنده‌ای بود که مؤسسه موسیقی در این زمینه برداشت. این اقدام، سوائی تأثیر بسیار عمیق و گسترده‌ای که بر آموزش موسیقی در دبستان‌ها گذاشت، موسیقی بزرگسالان را نیز تحت تأثیر قرار داد و ناگهان در ظرف فقط یک سال، تعداد معلمان موسیقی به سرعت بالا رفت و بسیاری از آن‌ها با اشتیاق فراوان، به مدارس ابتدایی رفتند تا با شیوه‌های علمی، موسیقی را به کودکان بیاموزند. مؤسسه، کارشناسان ارزنده‌ای استخدام کرد تا موسیقی را به شیوه‌های مدرن، به معلمان بیاموزند و همین اقدام، سبب شد که افراد بیشتری به این حرفه روی آورند و شاگردان زبده‌تری تربیت شوند.

جسپیش «ادبیات عامه»، در حیطه ادبیات و موسیقی، تحولی به‌وجود آورد. بعضی از شاعران شعر کودک، یکی دو ترانه به زبان عامیانه ژاپنی

سرودند. مسئولین آموزش و پرورش، آن را حرکتی عوامانه و مبتذل ارزیابی کردند و توانستند نو ترانه «زنتارو تاکی» و «کوم هیگاشی» را که سرشار از سادگی و کمال، چه از نظر شعر و چه از نظر موسیقی بود، در کتاب‌های درسی موسیقی بگنجانند. در سال ۱۹۱۰، وزارت آموزش و پرورش ژاپن، «ترانه‌های کودکانه» را جمع‌آوری کرد و از آن سال تا به حال، به چاپ این ترانه‌ها ادامه داده است.

بعضی از شاعران ژاپنی، از سبک اشعار «ترانه‌های دبستانی» و شیوه قدیمی و سنتی زبان آن و خصوصاً از برخورد تحکمی حکومت، دل خوشی نداشتند. بسیاری از آن‌ها به رهبری «می‌کی جی سوزوکی»، لحن «آموزشی» یا «دستوری» ترانه‌های «دولتی» را نمی‌پسندیدند. بنابراین، ترانه‌های خود را در محله‌ای مخصوص چاپ می‌کردند. خانواده‌ها و معلم‌های ژاپنی از این موضوع استقبال کردند.

ژاپنی‌ها با کالاهای فرهنگ‌های وارداتی، به شکل بدیعی برخورد می‌کنند. اگر کالاهای فرهنگ‌های خارجی با شرایط آن‌ها تناسب نداشته باشند، با روی گشاده آن‌ها را می‌پذیرند و اگر مشکلی وجود داشته باشد، دنبال راه حل می‌گردند.

در مورد موسیقی کودکان هم ژاپنی‌ها هر چه را که لازم بود و هست، از فرهنگ خارجی می‌گیرند و با نیازها و شرایط خود سازگار می‌سازند.

✓ فصلنامه موسیقی مقام / شماره نهم / بهار ۱۳۸۰

سرودهای مکتب‌خانه‌ای

نویسنده: کلیم‌الله توحیدی

مقاله

بازی‌های موسیقیایی و سرودهای کودکانه، در بین اقوام مختلف کشور ایران، از زیبایی‌های خاص خود برخوردار است که امروز، به طور کامل در دسترس همه نیست. بازی‌های اتل مثل توتوله، جسمک برگ، خرزون، دویدم و دویدم، عمو زنجیرباف و... برای بسیاری از پدرها و مادرها شناخته شده است، ولی همین بازی‌ها را بسیاری از بچه‌ها نمی‌دانند و وظیفه بزرگ‌ترهاست که این

جلد کتاب کودکان

یک قالب کره پاستوریزه ۱۰۰ گرمی = یک جلد کتاب کودکان
یک کیلوگرم پنیر تبریزی = ۸ تا ۱۰ جلد کتاب کودکان

یک پاکت سیگار = ۲ جلد کتاب کودکان

بر آن نیستیم که بگویم قیمت کتاب‌های کودکان در ایران، بسیار ارزان است و باید گران‌تر شود، بلکه می‌خواهم بگویم قیمت کتاب‌های کودکان (و بلکه سایر کالاهای فرهنگی) همپای سایر کالاهای مصرفی مردم رشد نکرده و از نرخ تورم دامنگیر جامعه، بسیار عقب مانده است.

✓ جام جم / ۲۹ فروردین ۸۰

تلویزیون و کتابخوانی کودکان و نوجوانان
(تأملی بر نقش رسانه‌ها در تعمیق فرهنگ مطالعه و کتابخوانی در نزد کودکان و نوجوانان در جامعه). مرکز تحقیقات، مطالعات و سنجش برنامه‌های صداوسیما

مقاله

جامع توسعه یافته، در عین حال که از فناوری و تکنولوژی پیشرفته خود برای توسعه علوم و فنون بهره می‌گیرند، نسبت به موضوع توسعه کتابخوانی و تشویق افراد به مطالعه نیز اهتمام ویژه‌ای دارند. به طوری که روش‌های متنوعی از سوی نهادهای مختلف فرهنگی، از مجله رادیو و تلویزیون این کشورها ارائه شده است.

در دیدگاه رفتارگرایی نیز موضوع‌هایی چون تشویق و پاداش برای تقویت و نگهداری رفتار، تنبیه برای حذف رفتار مورد نظر و یا چگونگی شکل دهی و ایجاد رفتارهای جدید، در چارچوب اصول شرطی‌سازی، قابل بررسی است و می‌توان از این اصول، در تشویق کودکان و نوجوانان، به مطالعه و کتابخوانی استفاده کرد.

در ادامه مقاله، چکیده‌ای از تحقیق در خصوص روش‌های تشویق کودکان و نوجوانان به کتاب و کتابخوانی، در قالب ۴ توصیه و پیشنهاد با رویکرد رسانه‌ای آمده است.

علاقه و آفری که به کودک داشت، «پدر کتاب کودک» لقب گرفت و به همین دلیل، هر ساله، روز سوم آوریل (چهاردهم فروردین)، «روز جهانی کودک و نوجوان» نام‌گذاری شده است. در سراسر جهان، این روز را جشن می‌گیرند و به شعرا، نویسندگان و محققان کتاب‌های کودکان و نوجوانان، در زمینه‌های مختلف ادبیات داستانی، شعر و روان‌شناسی، هنرهای بصری و... جوایز ارزنده‌ای اهدا می‌شود.

✓ کتاب هفته / ۲۸ فروردین ۸۰ / شماره ۲۰

آیا بهای کتاب‌های کودکان گران است؟

نویسنده: محمدعلی دهلانی

مقاله

در بررسی و تحلیل وضعیت نشر و توزیع کتاب‌های کودکان در ایران، یکی از مسائلی که گاه و بیگاه عنوان می‌شود، بالا بودن قیمت کتاب‌های این گروه است. یعنی اگر کتاب‌های کودکان، در کشور ما از نظر توزیع و فروش با رکود مواجه است و از سوی مخاطبان، استقبال شایسته و بایسته‌ای برای خرید آن‌ها نمی‌شود، یکی از دلایل این اثر، گران بودن کتاب‌هاست.

این ادعا جای تحقیق و کند و کاو ندارد اما آن چه اکنون می‌توان فی‌البداهه در این جا نوشت، این است که گران بودن یا نبودن کتاب را که یک کالای فرهنگی است، تنها می‌توان از طریق مقایسه با سایر کالاهای مصرفی مورد نیاز روزانه (هفتگی یا ماهانه) مردم معلوم کرد.

گفتنی است کتاب‌هایی که توسط ناشران دولتی و با حمایت و یارانه دولتی چاپ می‌شود، قدری ارزان‌تر و کتاب‌هایی که ناشران بخش خصوصی چاپ می‌کنند، قدری گران‌تر است. ولی میانگین قیمت، همین ۲۰۰ تا ۲۰۰ تومان می‌شود.

در این جا شاید مقایسه ارزش برابر قیمت یک جلد کتاب کودکان، با یک واحد از بعضی کالاهای مصرفی خانوار، خالی از لطف نباشد.

یک پاکت شیر پاستوریزه غیر رایانه‌ای = یک

✓ تربیت / شماره ۲ / اردیبهشت ۸۰

چشم‌اندازی به شعر کودکان و ظرفیت‌های تربیتی و شعر

نویسنده: س. ن. معرک نژاد

مقاله

شعر تعلیمی، شعری است که هدف اصلی سراینده آن، آموزش است و به معنی خاص خود، اغلب، حاوی دستورالعمل‌هایی است منظوم درباره علوم و فنون مختلف یا نظریه و اعتقادات فلسفی و یا سیاسی و مانند آن. به‌طور عام‌تر، شعری را که غرض از آن، القای نتیجه‌ای اخلاقی به خواننده باشد، تعلیمی می‌نامند. یکی از گرایش‌های زمان ما، سودمندی شعر را چنین اثبات می‌کند که شعر منتقل کننده دانش است؛ نوعی از دانش. بنابراین، شعر صورتی از دانش است. گفته معروف ارسطو که شعر، فلسفی‌تر از تاریخ است، شاید ناظر به همین معنی باشد.

آنچه شعر کودکان را جذاب می‌کند و کودکان بیشتر به آن تمایل نشان می‌دهند، موسیقی و ریتم و وزن در شعر است. چه این‌ها در نظام موسیقی بیرونی، به صورت وزن و قافیه باشد و چه در نوع واج‌آزایی (Alitration) و تکرار کلمات یکسان و همگون. ریتم، عمده‌ترین عنصری است که ابتدا کودک به آن رغبت نشان می‌دهد. به همین دلیل است که برای بچه‌های پیش دبستانی، ترانه را مناسب‌تر می‌دانیم. نوشته‌های ریتمیک، قصه‌ها و بازی‌هایی که با ریتم همراه هستند، برای آن‌ها جالب‌تر است.

برای شعر کودکان، عناصری برشمرده‌اند. از جمله: ۱- مصرع‌های شعر کودک باید کوتاه و سبک باشد. ۲- وزن باید متناسب با موضوع باشد (نشاط‌انگیز، حزن‌آور، تعجب‌انگیز، طنزآلود و غیره). ۳- طول شعر یا تعداد ابیات آن کم باشد؛ مگر در مورد داستان‌ها، شرح وقایع و مثل‌ها که ممکن است بلند باشد. ۴- کلام خالی از پیچیدگی و تعقید لفظی و معنوی، ساده و روان و نزدیک به زبان محاوره‌ای کودک باشد. ۵- کلمات، ساده، زیبا، خوش‌آهنگ و دلنشین باشد.

عباس یمینی شریف، برخی از هدف‌های تربیتی

- آموزشی شعر کودکان را به این صورت آورده است: «شعر کودک دارای یکی یا چند تا از هدف‌ها، پیام‌ها و غرض‌های ذیل است:

۱- مشغول کننده، به سخن آورنده و پیرکننده خلأ فکری

۲- شادی‌بخش و نشاط‌انگیز

۳- به حرکت و جست‌وخیز آورنده

۴- گفت‌وگوی یک بازی و همراه و هماهنگ با بازی

۵- اندیشه‌ساز و خیال‌پرداز و تخیل‌انگیز

۶- مترجم احساسات و عواطف و بیان‌کننده شادی‌ها و غم‌ها، مهرها، خشم‌ها، دوستی‌ها و نفرت‌ها

۷- حاوی اطلاعات و معلومات آموزنده

۸- حاوی نکات اخلاقی درباره رفتار و روابط با محیط و دیگران

۹- برانگیزنده حس کنجکاوی»

✓ رشد معلم / شماره ۱۵۸ / سال نوزدهم / اردیبهشت ۸۰

نقش معلم در هدایت دانش‌آموزان به کتابخانه و کتاب خوانی

نویسنده: حسین سلیمی باهر

مقاله

وجود یک مرکز عقلانی در هر مدرسه، بی‌شک اهمیت دارد و بسیاری معتقدند که این مکان مقدس، کتابخانه مدرسه است. رغبت به مطالعه آزاد را می‌توان بی‌هیچ تشریفات، از راه داشتن یک قفسه پر از کتاب مناسب کودکان، در کلاس ایجاد کرد. ردیف طولانی کتاب در کتابخانه، در نظر یک کودک ۹ ساله، ظاهری مهیب دارد، ولی چند جلد کتاب خواندنی یا قصه یا کتاب‌های موردنظر کودکان، چنین احساسی را در او برمی‌انگیزد.

روش تدریس و کتاب‌های درسی نیز در ایجاد علاقه به مطالعه، اثر مستقیمی دارد؛ به شرط این‌که از همان سال اول ابتدایی، کارهای اکتشافی ساده، تحقیقات متعدد، ولی آسان و قابل عمل، مراجعه به منابع گوناگون (کتاب‌ها و افراد) و بحث و تفکر، اساس کار کلاس باشد و امتحان و ارزشیابی، به

کتاب‌های کودک و یا نوجوان شروع می‌کنند و بدین طریق، این مخاطبان معصوم را به نمونه‌های آزمایشگاهی خود تبدیل می‌کنند. به این امید که جایی در قلمرو ادبیات کودک و نوجوان برای خود فراهم آورند. غافل از این که آن‌ها زیان کودک و نوجوان را نمی‌شناسند و حتی به خود زحمت نداده‌اند با اصول ابتدایی آن آشنا شوند.

به نظر می‌رسد که کمیت و کیفیت آثار ترجمه، در طول سال‌های اخیر، بهبود یافته است و بسیاری از مترجمان دلسوز و صاحب نوق، با شناخت و انتخاب آثار مناسب و برگزیده، تمام هم و غم خود را صرف ترجمه آثار ارزشمند می‌کنند و به همین جهت، وضعیت ترجمه کتاب‌های کودک و نوجوان، از رشد قابل توجهی برخوردار است.

اما افت کمی و کیفی تألیف در زمینه کودک و نوجوان، در بسیاری از موارد، موجب شده که برخی از ناشران، با میل و رغبت بیشتری، به نشر آثار ترجمه توجه کنند که بررسی و موشکافی عوامل این امر، بحث دیگری می‌طلبد. با این حال، هنوز برخی از ناشران، به ویژه ناشران دولتی، تعصب خاصی بر انتشار آثار تألیفی دارند؛ تا حدی که در ازای چند جلد کتاب تألیفی، فقط یک اثر ترجمه شده را منتشر می‌کنند.

✓ کتاب هفته / شماره ۲۶۶ / سال اول / ۱۹ اردیبهشت ۱۳۸۰
 کتاب‌های اشرافی در شعر کودک
 نویسنده: شهرام رجبزاده

مقاله

شعر فارسی از آغاز، به دلیل ارتباط با دربارها، شعری اشرافی بوده است. اما برای اغلب شاعران امروز که نه زندگی اشرافی دارند و نه مخاطب اشرافی، تن دادن ناگاهانه به سنت‌های شعری شاعران پیشین و صیغه اشرافی بخشین به صورت خیال، توجیه‌پذیر نیست. چه برسد به شاعران شعر کودک و نوجوان که به طریق اولی، باید با فضای اشرافی بیگانه باشند.

حتی بدون در نظر داشتن موازین نقد شعر و بدون هیچ شناختی از تئوری‌های شعر کودک نیز

مفاهیم مشخص کتاب درسی محدود نگردد. معلم در مقام رکن اساسی انتقال فلسفه صحیح آموزشی، اگر علاقه‌مند و کاربان باشد، می‌تواند اثر عمیقی در ایجاد علاقه به مطالعه برجای گذارد. سال‌های متمادی کوشش متخصصان تعلیم و تربیت، صرف ایجاد کتاب‌های درسی شد تا بهترین و بیشترین اطلاعات را در زمینه‌های گوناگون علمی و ادبی و هنری در اختیار دانش‌آموزان بگذارد. درحالی که تحقیقات علمی ثابت کرد وجود یک آزمایشگاه فیزیک یا شیمی و استفاده از روش غیرمته‌رکز در تدریس و بهره‌گیری از کتابخانه‌ای غنی، به مراتب مؤثرتر از وجود درسی است که پر از آخرین اطلاعات علمی باشد. حال باید دید که آیا مدارس سنتی و کتاب‌های درسی، به تنهایی می‌توانند از عهده چنین وظیفه‌ای برآیند؟

✓ کتاب هفته / شماره ۱۷۲ / ۱۷ اردیبهشت ۸۰
 ترجمه آثار کودک و نوجوان؛ وظیفه‌ای حساس و دشوار
 نویسنده: شایق قندهاری

مقاله

اکثر صاحب‌نظران مطلع و افرادی که به نوعی دست اندرکار و آشنا به کار نشر کتاب کودک و نوجوان هستند، می‌دانند که در طول ۵-۳ ساله اخیر، تنوع آثار ترجمه، بسیار بیشتر از آثار تألیفی است و این مسئله، به خصوص در حیطه کتاب‌های نوجوانان، بسیار پیشگیر است.

بسیاری می‌پندارند که ترجمه آثار کودک و نوجوان، کاری بسیار سهل و آسان است و حتی آسان‌تر از ترجمه آثار بزرگسالان. بی‌توجهی به طرافت‌ها و ویژگی‌های زبان کودک و نوجوان، موجب شده تا بسیاری از مترجمان کتاب‌های بزرگسال، در موارد خاص، خود را در این زمینه هم محک بزنند.

عده‌ای دیگر از مترجمان که زبان را فقط در کلاس‌های آموزشگاه‌ها فراگرفته‌اند، ترجمه آثار کودک و نوجوان را ساده می‌پندارند و پس از گذشت مدتی کوتاه، با جسارت تمام، کار خود را با ترجمه

فاصله این دو دنیا، آن قدر زیاد به نظر می‌رسد که ممکن است خواننده این مقاله با دیدن عنوان آن، از خود پرسیده باشد که مگر در شعر کودک نیز می‌توان از تصاویر اشرافی سراغ گرفت؟ اما با وجود آن که ظاهراً تباین دنیای کودکی و دنیای اشرافیت، بدیهی به نظر می‌آید، شعر کودک ایران، از نفوذ عناصر زندگی اشرافی در امان نمانده است. شاید گذرگاه ورود این تصاویر به شعر کودک، شعر رمانتیک بوده باشد. زیرا اغلب شاعرانی که برای کودکان و نوجوانان شعر سروده‌اند، در تجربه‌های شعری بزرگسالانه خویش، از آبخشور رمانتیسیسم سیراب شده‌اند.

گذشته از همه دلایلی که شاعران موفق امروز را از تصاویر اشرافی دور می‌کند، شعر کودک، دلایل خاصی نیز برای فاصله گرفتن از این فضا دارد. مخاطب این شعر، کودکان‌اند. از این رو، شاعران این عرصه نیز باید موضوع، زبان و تصاویر شعر خود را از دنیای آنان برگزینند. هر چه با دنیای کودکان بیگانه باشد، نه می‌تواند موضوع شعر آنان شود و نه به زبان شعرهای ویژه آنان راه یابد و نه عنصری برای تصویرسازی در شعری باشد که برای آنان سروده شده است.

اما گاه در شعر شاعران کودک، به مواردی برمی‌خوریم که با سیستم ارزشی کودکان، فاصله‌ای بسیار دارد. شعر پروین دولت‌آبادی، از این موارد است. بسیاری از تصاویر شعر پروین دولت‌آبادی، به شدت اشرافی است و از این نظر، رابطه‌ای با دنیای کودکان ندارد. دنیای شعرهای کودکانه پروین دولت‌آبادی، دنیایی است لبریز از تور، حریر، بلور، ابریشم، الماس، مخمل، پرنیان، مروارید، اطلس، طلا، نقره، زمرد، عاج. در شعر محمود کیانوش نیز به تصاویر اشرافی فراوان برمی‌خوریم. البته، کاربرد این‌گونه تصاویر در شعر او، بسیار کمتر از شعر پروین دولت‌آبادی است، اما باز هم بسامد بالایی دارد:

وقت برگشتنت تماشایی است
می‌شوی قطره قطره مروارید
رشته رشته شکوفه‌های یاس
دانه دانه بلور یا الماس

پاکی جان، سفیدی امید

*

آسمان ای روشن و تاریک

...

پس از انقلاب، با تغییر شرایط اجتماعی، نگاه شاعران کودک و نوجوان نیز دستخوش تحول شد و تصاویر اشرافی در شعر، به سرعت رو به کاهش گذاشت، اما هنوز هم می‌توان آثاری از این‌گونه تصویرپردازی را در شعر برخی از شاعران کودک و نوجوان یافت.

شکوه قاسم‌نیا، در این شعر، به دایره اشرافی پا می‌گذارد:

عروسکم لالاش می‌آد

شب که بشه باباش می‌آد

سوار اسب سم طلا

می‌آد می‌آد از اون بالا

براش قاقا می‌آره

طوق طلا می‌آره

طوق طلا به گردنش

می‌آفته روی پیرهنش

جیرینگ جیرینگ می‌کنه براش

چقدر دوستش داره باباش

ممکن است شاعر به خاستگاه فولکلوریک این تصاویر استناد کند، اما خاستگاه فولکلوریک نیز توجیه‌گر این نقیصه نیست. مگر ما به خود اجازه می‌دهیم که همه ویژگی‌های آثار فولکلوریک را در شعر کودک به‌کار ببریم؟ اگر چنین کنیم، آیا راه درستی را پیموده‌ایم؟

در جهان بینی کودک، اسب سم طلا، ارزش ویژه‌ای ندارد. به علاوه، جایی که پدر همراه خود هم قاقا بیاورد و هم طوق طلا، طبعاً قاقا ارج و قرب بیشتری دارد. طوق طلا هم اگر ارزشی داشته باشد، به‌سبب جنسش نیست، بلکه ارزش آن در رنگ زردش و جیرینگ جیرینگ صدا کردنش نهفته است. نمی‌خواهم بگویم که زیورآلات و اشیای زینتی، اجازه ورود به شعر کودک را ندارد. حلقه‌های طلایی که مادران در انگشت دارند، از عناصری به‌شمار می‌آید که کودکان هر روز با آن در تماس‌اند. در این باره، قاسم‌نیا این‌گونه سخن می‌گوید:

شاعران موفق شعر کودک و نوجوان، شعر خود را به تمامی، از دستبرد تصاویر اشرافی مصون نگاه داشته‌اند و بدین‌گونه، به دنیای کودکان و نوجوانان نزدیک‌تر شده‌اند.

✓ انتخاب ۲۲/ آری بهشت ۸۰

**نگاهی به کتاب «فرزندان ایرانیم»
نثری بی‌تکلف برای هنر‌نمایی صادقانه**

نویسنده: رضا امیرخانی

نقد

در مملکت ما، کوچک‌ترها معمولاً دوست دارند که یکی دو رده جهش کنند و کتاب‌های رده‌های بالاتر را بخوانند. خیال هم می‌کنند هر چه رده سنی بالاتری را بخوانند، رازهای بیشتری از جهان هستی درایشان مکتشف خواهد شد. زهی خیال باطل... هر چه رده سنی‌ات بالاتر می‌رود و از ابجد و هوز و حطی و کلمن (رده‌های سنی کتب منتشره کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان) دورتر می‌شوی، بیشتر برمی‌گردی به کتاب‌های دوران کودکی‌ات.

بعضی از آثار نوجوانانه، مرزهای رده‌های سنی کانونی را درهم می‌شکنند و همیشه زنده می‌مانند و در هر سن و سالی که بخوانی‌شان، جویری تازه می‌بینی‌شان. چه ویژگی این خصیصه را سبب می‌گردد؟ سادگی؟ صمیمیت؟ صداقت؟ اصلاً میان این سه چقدر تفاوت وجود دارد؟ فاصله سادگی و صمیمیت چقدر است؟ فاصله صمیمیت و صداقت چقدر؟

«فرزندان ایرانیم» از جنس همین آثار است. ساده، صمیمی و صادق. خاطرات نوجوانی در دوران آموزشی، بدون پیچیدگی‌های غیرضروری، مفلوک‌نویسی و دروغ‌گویی، ریا اولی‌آفت خاطرهنویسی است. بزرگ‌ترین هنری که امیرخانی دارد، صداقت است و اگر خوب ببیندیشی، درمی‌یابی که صداقت، عین تعهد است. هنر متعهد یعنی چه؟ یعنی هنری که نسبت به اجتماع بی‌توجه نباشد، ارزش‌های پیرامونی‌اش را درک کند و چیزهایی از این قبیل. «ما هیچ‌کدام این چیزها آفاقی نیستند، همه این‌ها انقسی‌اند»

مامان من دارد
هر روز می‌بینم
اندازه من نیست
من دوست دارم که
انگشتری زیبا
انگشتر او را
انگشتر مامان
بازی کنم با آن

زیرآلات مادران، در زندگی کودکان، نقش‌های گوناگونی بازی می‌کند که لزوماً انعکاس آن‌ها در شعر به خلق تصاویر اشرافی نمی‌انجامد. مصطفی رحماندوست، هنگامی که از «انار» سخن می‌گوید، آن را به «یاقوت» تشبیه می‌کند:

صد دانه یاقوت   دسته به دسته
با نظم و ترتیب   یکجا نشسته
یاقوت‌ها را   پیچیده با هم
در پوششی نرم   پروردرگارم...

به راستی، چند درصد از کودکان زمان ما فرصت داشته‌اند یاقوت را از نزدیک ببینند؟ حتی اگر به فرض، همگی آنان هم یاقوت را دیده باشند، در نظام تشبیه کونکانه، آنان دانه‌های انار را به یاقوت تشبیه می‌کنند و یا برای توصیف یاقوت می‌گویند: «مثل دانه‌های انار است».

اما شهرت این شعر مصطفی رحماندوست که بیشتر مدیون کتاب فارسی دوم دبستان است تا تأثیرگذاری شعر، دیگر شاعران کودک را به کپی‌برداری از آن کشانده است.

افشین علاء، با آن که گرایشش به تصاویر اشرافی ندارد، هنگامی که شعری برای تولد پیامبر اسلام می‌سراید، با همان تلقی دیرینه، در مورد تأثیر تصاویر اشرافی و افزودن بر اهمیت شعر، به شیوه رحماندوست، به تصویرسازی با دانه‌های یاقوت می‌پردازد. در عین حال، برای آن که تصویر خود را از تصویر رحماندوست پر اهمیت‌تر جلوه دهد، به جای صد دانه یاقوت، از «هزار دانه یاقوت» سخن می‌گوید:

از آسمان رسیده   نسیم دختر باد
خدا چه هدیه‌هایی   برای ما فرستاد
هزار دانه یاقوت   هزار غنچه ناز
هزار باغ خورشید   هزار چشمه آواز

یادآور می‌شویم که در سالیان اخیر، برخی از

فرزندان ایرانیم، چه خاطره باشد، چه قصه، خوانندگی است و دوست داشتنتی. «کتاب دوست انسان است» (کتاب درسی دبستان)؛ دوستی که با تو حرف‌های درگوشی می‌زند. حرف‌هایش مثل حرف‌های سفرنامه‌ها و تلویزیون نیست. برای تو لطیفه تعریف می‌کند، شاید حتی به گریه‌ات بیندازد. دوستی که هم ساده، هم صمیمی و هم صادق است.

✓ **تعلیم و تربیت استثنایی / شماره ۲ / خرداد ۱۳۸۰**

نقش آموزش والدین در یادگیری زبان کودکان ناشنوا

نویسنده: **ناهید فرزیدی**

مقاله

برای پیشگیری از بروز مشکلات در زندگی کودکان مبتلا به آسیب شنوایی، تدوین برنامه‌ای لازم است که به تازمین همه نیازهای این دسته از کودکان توجه داشته باشد؛ خصوصاً برنامه‌ای که محور اصلی آن تأکید بر یادگیری زبان، با استفاده از روش طبیعی، توسط این کودکان در طی مراحل مختلف رشد، باشد. برای اجرای موفق چنین برنامه‌ای، آموزش آن به والدین نیز باید در اولویت برنامه‌ریزی‌های آموزشی قرار داده شود.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی، توانسته است به این مهم نائل آید. این برنامه به منظور آموزش به والدین کودکان ناشنوا، در قالب دو جلد کتاب آموزش والدین (۱) و (۲) و هم چنین ۸ جلد کتاب کار کودک، در پایه آمادگی، تألیف شده است.

برنامه کتاب آموزش والدین (۱)، ویژه کودکان ناشنوای آن بدو تولد تا دو سال است. در این کتاب، به منظور آشنایی والدین با مراحل مختلف رشد و تحول و نیازهای کودک در هر مرحله رشد از ابعاد مختلف، خصوصاً از بعد شناختی، زبانی و جسمانی مورد بررسی قرار گرفته است. برای پاسخ‌گویی به این نیازها در فعالیت‌های خانگی مربوط به هر مرحله از رشد، راهکارهای کاربردی برای کسب مهارت توسط والدین و چگونگی رفتار با کودک ناشنوا ارائه شده است.

به‌طور کلی، نقش والدین این است که فرآیند

یادگیری کودک را درک و همراه با آن عمل کنند و نه بر خلاف آن و این مهم، با به کارگیری راهکارهای کتاب آموزش والدین، برای آنان مقدور می‌گردد.

در کتاب آموزش والدین (۲)، شیوه آموزش برنامه‌ها و راهکارها به والدین، جنبه عملی و عینی به خود می‌گیرد. برای اجرای محتوای این کتاب به مطلوب‌ترین شکل ممکن، مراکز آموزش پیش دبستان ناشنوایان، به عنوان مراکز شادی، پذیرای حضور مادر به همراه کودک دو تا چهار ساله است. هدف اصلی این مرکز، مهارت‌آموزی به والدین برای برقراری تعامل با کودک، تحت نظارت مستقیم مربی است. به عبارت دیگر، مادر نحوه صحیح زندگی با کودک، را در این محیط، عملاً تجربه می‌کند.

در طی مراحل مختلف رشد، به تدریج، قابلیت‌های کودک افزایش پیدا می‌کند و او قادر خواهد شد آن چه را که می‌شنود، علاوه بر عمل، در بیان خود نیز به کار گیرد. در این مرحله، کودکان ناشنوا، ۴ تا ۶ ساله آماده‌اند تا به‌طور مستقل و بدون همراهی مادر، در پایه‌های آمادگی مراکز ناشنوایان حضور یابند و به تدریج، علاوه بر کسب مهارت‌های لازم، بر گفتار و زبان مسلط شوند.

با تدوین هشت جلد کتاب کار کودک برای پایه آمادگی ناشنوایان، قصد آن است که با همکاری و هماهنگی والدین و مربی در منزل و مرکز پیش دبستانی یا انجام بازی‌ها و فعالیت‌های مختلف، کودک همه حواس خود را در جهت یادگیری زبان به کار گیرد و تلاش شود گفتار کودک نیز همانند کودکان عادی هم سال خود از ریتیم، سرعت، اوج صوتی و روانی مناسب برخوردار بوده و برای همگان قابل درک باشد.

✓ **صنعت چاپ / شماره ۲۲۲ / خرداد ۱۳۸۰**

جنون هری پاتر

(نگاهی به پر فروش‌ترین نسخه اول یک کتاب در تاریخ بشر)

نویسنده: ؟

مقاله

کتاب هری پاتر و جام آتش، چهارمین کتاب از

بازتابی نداشت. فروش سرسام آور کتاب، کماکان ادامه دارد.

هری، قهرمانی است که همه کودکان می‌توانند با او به راحتی همذات پنداری کنند. او مهربان است، در عین حال، شجاع و حتی ترسو. او تمام ویژگی‌های یک کودک طبیعی را دارد. کودکی که قادر است ما را از واقعیت‌های روزمره بیرون بکشد و به دنیای خیال سوق دهد. هری پاتر ما را به جادوی تخیل مسلح می‌کند تا به کمک آن، به جنگ شر برویم.

✓ انتخاب ۱۲ / خرداد ۱۳۸۰

نقشی نو از باورهای کهن

نقدی بر دختران خورشیدی

نوشته: محمدرضا یوسلی

نویسنده: شهره کاندی

نقد

مردم شهر می‌گویند: در روزگاران دور دور دور که خشکسالی بر زمین حاکم می‌شد، دختر خورشیدی قربانی می‌گردید و باران می‌بارید؛ چه بارانی!...

پس از گذشت سالیان دراز، دوباره شهر به بلائ خشکسالی گرفتار می‌شود و این‌بار هفت دختر، دختر آسمانی، دختر اناری، دختر آبی، دختر آفتابی، دختر پریری، دختر بارانی می‌آیند تا چنان دختر خورشیدی باشند و آب و باران و آبادی را به شهر هدیه کنند. اما چه می‌شود؟

اگر جریان اصلی طرح را قربانی کردن یک دختر، برای فروخوابیدن خشم آسمان و خورشید و ریزش باران در نظر بگیریم، درمی‌یابیم که تمامی کنش‌ها تا پایان داستان، بر سه محور اساسی می‌گردند. سه محوری که شالوده‌های آن را می‌توانیم در فلسفه هگل بیابیم. هگل که خود یک تئولوگ (پژوهان شناس) است، به یک حرکت دیالکتیکی یا جدالی اعتقاد دارد. او بر این اندیشه است که هر فکری به سمت ضد خود کشیده می‌شود. سپس با آن متحد شده، یک کل برتر را تشکیل می‌دهد. او همانند شلینگ که اعتقاد دارد: «در هر حقیقتی، وحدت تضداد مستتر است» و «فیخته» که می‌گوید: «تکامل هر حقیقتی، عبارت است

مجموعه کتاب‌های این شخصیت پر طرفدار است. سه کتاب دیگر، یعنی هری پاتر و سنگ جادو، هری پاتر و تالار اسرار، هری پاتر و زندانی ازکابان، در مجموع، فقط در آمریکا ۲۱ میلیون و در سراسر جهان ۲۵ میلیون نسخه فروش داشته است.

کتاب هری پاتر و جام آتش، در کشورهای دیگر جهان نیز از استقبال شگفت‌انگیزی برخوردار شد. این کتاب، ماه‌های متوالی در لیست پرفروش‌ترین کتاب‌های ۲۵ کشور جهان بود. در انگلیس ۷/۱ میلیون نسخه از آن بلافاصله به فروش رفت.

در چین، با وجود مخالفت‌هایی که با این کتاب وجود داشت، هری پاتر بالاترین میزان فروش را کسب کرد. از لحاظ تیراژ، فقط کتاب قرمز مائو، موفق شده است از این کتاب پیشی بگیرد. البته، هری پاتر در چین، به نام هالی بوتِه (Holia-Bo-Te) شناخته شده است.

در نقدی در مجله تایم، نوشته شده بود که یک منتقد معروف سینمای آمریکا که از ذممت داشتن فرزندی بی‌بهره است، کتاب هری پاتر و جام آتش را با صدای بلند برای همسرش می‌خوانده است و هر دو گریه می‌کردند.

خانم رولینگ، نویسنده کتاب، در مصاحبه‌ای گفت که فکر خلق شخصیت هری پاتر، هنگامی که با قطار مسافرت می‌کرده، به ذهنش رسیده است. هنگامی که رولینگ، اولین کتاب از مجموعه هری پاتر، یعنی هری پاتر و سنگ جادو را نوشت، هیچ ناشری حاضر نبود آن را چاپ کند. بالاخره، پس از تلاش‌های فراوان، نویسنده موفق شد کتاب را در قبال ۴ هزار پوند، به یک ناشر بفروشد. طولی نکشید که کتاب به فروش خوبی دست پیدا کرد.

برای سه کتاب اولیه از مجموعه هری پاتر، رولینگ ۴۸۰ میلیون دلار، طی سه سال دریافت کرد. با فروش سرسام‌آور جلد چهارم (هری پاتر و جام آتش)، رولینگ اکنون یکی از ثروتمندترین زنان انگلیسی است.

از آن جایی که دستمایه اصلی مجموعه هری پاتر، سحر و جادوست، مخالفت‌هایی از طرف جامعه کاتولیک، با این کتاب ایران شد. ولی این مخالفت‌ها

از موضوع و ضد آن و ترکیب آن دو به سه مقوله «تزو - آنتی تز و سنتز» بهر دارد و سه محور دامستان «دختران خورشیدی» چیزی جز این نیست.

در محور اول، عده‌ای از مردم شهر، بر این رأیند که قربانی کردن دختری همانند دختر خورشیدی، شرط بارش باران است و این اندیشه را از قصه‌ای قدیمی گرفته‌اند. قصه‌ای که در آن دختری به نام «خورشید» که مهربان‌ترین، زیباترین و جوان‌ترین دختر شهر بوده، قربانی شده تا باران بیارد. و «استاد مهربان» با نقل مجدد این قصه، آن را زنده می‌کند و مردمان شهر را برای یافتن او به تکاپو می‌اندازد. اما در حالی که استاد، فقط یافتن و دیدار دختر خورشیدی را مطرح کرده بود، عده‌ای مصرانه خواستار قربانی کردن او بودند.

اما آن چه مهم‌تر است، سنتزی است که از این مقابله ضدین پدید می‌آید و آن نقش نو در انداختن، جایگزینی این باورها با یک باور و نقش جدید است. نقشی که سبب‌ساز بر گذشتن از تضادها و آنتی‌تزیها برای رسیدن به تمامیتی یک پارچه می‌شود.

«مهربان» برترین شاگرد استاد مهربان، فارغ از اندیشه‌های بیرون سفالخانه، در پی یافتن ماهی دوران کودکی (دختر آبی - دختر آب و رود)، نقش ماهی‌های گوناگون را بر سفال‌های خود می‌کشد. سپس، او به همراه استاد مهربان، نقش ماهی و پرند را برای دختر پرپری به ارمغان می‌آورند.

✓ سیما / شماره ۱۶ / ۲۷۹ خرداد ۱۳۸۰

جنون هری پاتر و تب آرتیمیس فاول

نویسنده: کامیار محسنیان

مقاله

در دنیایی که به شدت گرفتار جنون هری پاتر (پاتر ماینا) شده است، امکان بروز هر تب تند، با بهره‌گیری از فرمول‌هایی مشابه، چندان عجیب به نظر نمی‌رسد. همان‌طور که پیش‌بینی می‌شد، این فرمول به سرعت در قالب‌هایی مختلف و در مضامین متفاوت، کودکان قهرمان، اژدهاها و جادوگرها و ... مورد بهره‌برداری ناشیانه قرار

گرفت؛ اما آرتیمیس فاول، روی دیگر سکه هری پاتر است که در همه موضوعات، به دقت از الگوی اصلی گرفته‌برداری کرده است.

«آرتیمیس فاول» (Artemis Fowl)، قرار است در هفته اول ماه مه، در بحبوحه یک جنگ تبلیغاتی ۲۵۰ دلاری، در کشورهای مختلف منتشر شود و به زودی، در قالب فیلم سینمایی بزرگی از کمپانی «میرامکس» روانه پرده سینما شود. «اوین کالفر» معلم و نویسنده این اثر که تا کنون هیچ یک از آثارش را خارج از زادگاهش، ایرلند، منتشر نکرده است، در گفت‌وگویی با رابرت، در حالی که ناآرامی‌اش از این موفقیت ناگهانی و ناراحتی‌اش از دوره دوری از همسر و پسر سه سال و نیمه‌اش کاملاً مشخص است، اعلام می‌کند: «واقعاً شوک بزرگی بود».

اما آرتیمیس فاول و هری پاتر، دقیقاً نقطه مقابل یکدیگرند: هری پاتر، پسر سوری خوب است که با دشمنان شرورش می‌جنگد، ولی آرتیمیس ضد قهرمانی است که یک پری را می‌رباید و اسرار را می‌دزد.

کالفر می‌گوید: «تقریباً هر کتابی که با جادو سروکار داشته باشد، با هری پاتر مقایسه می‌شود. آرتیمیس و هری هر دو باهوش هستند، هر دو در آستانه بلوغ به سر می‌برند و واقعاً زیر چتر حمایت خانواده قرار نگرفته‌اند، ولی از نظر داستان و شخصیت‌ها دو قطب نور از هم هستند».

کالفر، به شدت از قصه‌های مصوری که در بچگی جمع می‌کرده، الهام گرفته است. او می‌گوید: «سبک من به شدت وامدار آن کتاب‌هاست. من دوست دارم حادثه، منام ادامه پیدا کند».

کتاب درباره نبرد آرتیمیس و گروهی از پری‌ها، کرتواها و ترول‌هاست که می‌کوشند قهرمان اصلی رمان، پری ریو به شده‌ای به نام «هالی شورت» را نجات دهند.

هالی شورت، مأموری مخفی است در ماهی‌های جیمزباند، اما از ماجراهای عاشقانه و نوشخواری‌های او بهره‌ای نبرده است.

عصای جادویی این دختر که موجودی اسطوره‌ای است به نام فولی، پریان را به چنان فن‌آوری پیشرفته‌ای مجهز می‌کند که طلسم کردن،

رفته است. آری، صحبت از نویسنده‌ای است که چندی پیش ۷۰ سالگی‌اش را جشن گرفت. مجموعه آثار او چندان حجیم نیست، اما زبان و شخصیت‌های او نقص ندارند. مسن‌ترین کودک او Der kleine Wassermann است که در سال ۱۹۵۶ خلق شد. او با نوشتن این کتاب، قالبی ادبی به وجود آورد که پیش از آن وجود نداشت.

منظور قصه‌ای عامیانه، داستانی ادبی از نوع افسانه‌های پریان یا حکایتی اخلاقی نیست؛ منظور روایت است. پیرنگی ساده با شخصیت‌هایی آشنا برای همه که در دورنمایی بسیار ساده، به طرح موضوع می‌پردازد. با این همه، داستان‌های او پر قدرت و سرشار از زندگی است و هر واژه و جمله او صدها تصویر را به یاد می‌آورد؛ تصاویری مختلف و بدیع.

در اولین داستان او هر آن چه که او بعدها در سال‌ها و دهه‌های آتی درباره آن‌ها نوشت، وجود دارد. پیروسلر، با اطمینان خاطر، این موضوع را یادآوری می‌کند: «من مادرزادی قصه گویم، البته قصه‌گویی در خانه، در روستاهای دوران کودکی‌ام در آلمان و در تمام دوران کودکی‌ام، امری طبیعی بود.»

از فصل‌های گذشته

✓ کتابداری / دفتر ۳۵ / سال سی‌دهم / سال ۷۹

بررسی مطالعه غیردرسی و میزان استفاده دانش‌آموزان دبیرستان‌ها از کتابخانه‌های عمومی شیراز

نویسنده: ابراهیم زانزاده

مقاله

بررسی مطالعه غیردرسی و میزان استفاده دانش‌آموزان دبیرستان‌ها از کتابخانه‌های عمومی شیراز، موضوع پژوهش حاضر است. روش تحقیق، توصیفی است و اطلاعات مورد نیاز، از طریق پرسش‌نامه و مصاحبه جمع‌آوری شده است. جامعه پژوهش را دانش‌آموزان پسر و دبیران دبیرستان‌ها و کتابداران کتابخانه‌های عمومی شیراز تشکیل

از جزئی‌ترین قدرت‌های‌شان به نظر می‌رسد.

کالفر می‌گوید: «من عاشق تمام فیلم‌های جیمزباند هستم و به همین دلیل، عناصری از آن فیلم‌ها در کتاب موجود است. اسلحه اصلی آرتمیس، مغزی خلاق و پولی هنگفت است که هیچ‌یک او را نزد نوجوانان مخاطب کتاب، عزیز نمی‌کند.»

در حالی که جی. کی. رولینگ، به سبب نوشتن هری پاتر و جام آتش، نامزد دریافت جایزه «هوگو» برای بهترین رمان سال (جایزه‌ای معتبر برای بهترین رمان علمی - تخیلی انگلیسی زبان در سراسر جهان) شده و با رابرت جی. ساویر (خدایند محاسبه‌گر)، کن‌مکلنود (جاده آلمانی) و جورج. ر. ر. مارتین (توفان شمشیرها) برای دریافت این جایزه به رقابت می‌پردازد، نویسنده‌ای به نام نانسی استوفر، ادعا کرده که بخشی از خوشبختی رولینگ و درآمد مالی او، به بهای سوءاستفاده از این داستان‌نویس نه چندان سرشناس حاصل شده است. او می‌گوید: «رولینگ، نام‌های متعددی را از کتاب‌های دهه ۸۰ او وام گرفته است.»

✓ قدس ۲۶ / خرداد ۸۰

ندای خودباوری

(نگاهی به زندگی و آثار اوتفرید پیروسلر، نویسنده ادبیات کودکان و نوجوانان)

مترجم: اسماعیل حدادیان مقدم

مقاله

اوتفرید پیروسلر، از زمان انتشار «Krabat»، تمامی کتاب‌هایش را روی نوار صوتی ضبط کرده؛ چون معتقد است می‌توان از وسایل و ابزار جدید هم در کار قصه‌گویی سود برد.

البته، او کار در هوای آزاد را هم دوست دارد. وقتی راهش را در میان چمن‌زارها و مزارع می‌پیماید و یا در جنگل پرسه می‌زند، تمرکز بهتری دارد. پستیچی، تلفن و یا مهمانان ناخوانده نمی‌توانند تمرکز او را برهم بزنند. تاکنون (۱۹۹۴) یازده میلیون جلد از کتاب‌های او به چاپ رسیده و آثار او به ۲۶۰ زبان ترجمه شده است.

نمایشنامه‌های پیروسلر نیز بارها روی صحنه

می‌دهند. نتایج حاصل از پژوهش، نشان می‌دهد که بیش از ۷۵ درصد از دانش‌آموزان دبیرستان‌های شیراز، از کتابخانه‌های عمومی استفاده نمی‌کنند و کمبود وقت، مهم‌ترین دلیل عدم استفاده از کتابخانه اعلام شده است.

برخی از یافته‌های تحقیق، به شرح زیر است:

۱- دانش‌آموزان سال چهارم، بیشتر از دانش‌آموزان پایه‌های تحصیلی دیگر، از کتابخانه استفاده می‌کنند.

۲- دانش‌آموزان مناطق جنوبی شیراز، بیشتر از سایر مناطق، از کتابخانه استفاده می‌کنند.

۳- فقط ۸ درصد از دانش‌آموزان مورد بررسی، اوقات فراغت خود را به مطالعه غیردرسی اختصاص می‌دهند.

۴- در پاسخ به این سوال که «آیا دبیران، کتاب‌های غیردرسی را معرفی می‌کنند؟» ۴۲ درصد از دانش‌آموزان گفته‌اند «تعداد کمی از آن‌ها» و ۲۵/۴ درصد هم اعلام کرده‌اند «هیچ‌کدام از آن‌ها».

۵- در حدود ۷۵ درصد از محصلین ادعا کرده‌اند که معلمان، در خصوص «روش استفاده از کتابخانه» آن‌ها را راهنمایی نمی‌کنند.

۶- بیش از ۸۵ درصد از دانش‌آموزان اعلام کرده‌اند که معلمان، برای گزارش درسی و تحقیق، نمره اختصاص نمی‌دهند.

۷- بیش از ۲/۳ دانش‌آموزان، سیستم کتابخانه مخزن باز را به سیستم مخزن بسته ترجیح می‌دهند.

۸- در حدود ۵۰ درصد از دانش‌آموزان برای عضویت در کتابخانه و امانت گرفتن کتاب با مشکل روبه‌رو بوده‌اند.

۹- رشته تخصصی فقط ۵ درصد از کتابداران کتابخانه‌های عمومی، کتابداری بوده است.

۱۰- تنها ۲۱ درصد از کتابداران کتابخانه‌های عمومی، دارای تحصیلات بالاتر از دیپلم بوده‌اند.

۱۱- نمایش فیلم، اجرای سرود و موسیقی، مسابقه و سرگرمی، به‌ترتیب اولویت اول تا سوم دانش‌آموزان به شرکت در فعالیت‌های فوق برنامه کتابخانه‌ها است.

با توجه به مطالب بیان شده، می‌توان این‌گونه نتیجه‌گیری کرد که ارتباط معنی‌داری ($P < 0/05$)

میان متغیر راهنمایی معلمان و متغیر استفاده از کتابخانه دیده می‌شود. با توجه به نقش مهم معلمان در ایجاد علاقه به مطالعه، لازم است در درس دانش‌آموزان مدارس، توجه جدی به مباحث کتاب، کتابخانه و شیوه‌های استفاده از کتابخانه بشود. استفاده از آزمون مربع کای (χ^2)، رابطه معنی‌داری را بین متغیر «معرفی کتب غیردرسی توسط معلمان» و متغیر «هدف استفاده از کتابخانه» نشان داد. بهتر است روش‌های تدریس معلمان، مورد تجدید نظر قرار گیرد تا دانش‌آموزان، به مطالعه کتاب‌های درسی محدود نباشند و تدابیری اتخاذ شود تا آن‌ها را برای فهم بیشتر مطالب، به کتابخانه ارجاع دهند.

هدف ۷۲/۱ درصد دانش‌آموزان، از مراجعه به کتابخانه، مطالعه کتاب‌های درسی و گذران اوقات فراغت اعلام شده است که نیاز به احداث سالن‌هایی به نام قرائت‌خانه، در شهرها بیشتر احساس می‌شود. کلیه اموری که بتواند افراد را به کتابخانه جذب کند و پس از مدتی، آنان را به استفاده از کتاب و کتابخانه علاقه‌مند کند، مطلوب و مورد توجه است. پیش‌بینی فضای لازم، وجود آسفی تئاتر و سالن سخنرانی و دیگر امکانات در هر کتابخانه، امکان فعالیت فوق برنامه را برای مسئولان آن بیشتر می‌کند.

✓ پژوهشنامه ادبیات کویک و نوجوان / سال ششم / زمستان

۱۳۷۸ / شماره ۲۳

پایان نامه

سیر موضوعی در داستان‌های کودکان و

نوجوانان ۱۳۶۵-۱۳۵۷

نویسنده: زهره میرحسینی

پژوهش

عنصر زنانگی در آثار استاین

شکوه حاجی نصرالله

مقاله

اتفاقات‌های استاینی و اتفاقی به نام استاین

معصومه ناصری

نقد

- **بیابید از پایان آغاز کنیم**
 نویسنده: شهره کاشانی
 کتاب: داستان بی پایان
 نویسنده: میشل انده
 مترجم: شیرین بنی احمد

- **پایان شگفت انگیز**

نویسنده: معصومه انصاریان
 کتاب: افسانه تیرانداز جوان
 نویسنده: همیدرضا شاه‌آبادی
 تصویرگر: پرویز اقبالی

- **آدم کوچولوها**

نویسنده: فرانک زاهر
 کتاب: ماجرای نادان و دوستانش
 نویسنده: نیکلای نوسف
 مترجمان: فاضله نظری - گیتا کریمی جعفری

نقد

- **حرف اضافه لازم**

نویسنده: هادی خورشامیان
 کتاب: به احترام آفتاب
 گرده آورنده: سیدعلی کاشانی خوانساری

- **روزنامه نگاری، خدمت یا خیانت؟**
 نویسنده: سیدعلی کاشانی خوانساری
 کتاب: روزنامه نگاری برای جوانان
 نویسنده: محمدرضا کبیر

- **چه کسی موج‌های تو را هل می‌دهد؟**
 نویسنده: جمال‌الدین لکرمی
 کتاب: دریای عزیز
 نویسنده: آتوسا صالحی

- **دست پر، دست خالی**
 نویسنده: سودابه حمزه‌ای

مترجمان استاین در آینه نقد

شهرام اقبال‌زاده
 متن و تصویر، دو قلوهای ناهمسان
 سیما رحیمی
 میزگرد

منشور چند بعدی استاین
 (رضی هیره‌ندی - آتوسا صالحی)
 نقد

- معنای ریشه‌های درخت «بخشیده»
 روت. کی. مک دو نالد
 رضی هیره‌ندی
 - کلیشه‌های نابرابری جنسی
 علیرضا کرمانی فاروب
 - خواننده با قطار حرکت می‌کند
 سژگان کلهر

- **داستان‌های کودک در داستان‌های کودکان «بیگسل»**
 حسین شایخ‌رضایی

✓ کتاب ماه کودک و نوجوان / شماره ۲۲ / ۲۱ اردیبهشت ۱۳۸۰

- **بررسی چند دهه باز نویسی از مثنوی**
 نویسنده: جعفر پایور

مقاله

- **تنها پرندۀ شهر**
 نویسنده: سیدعباس تربین

- **شعر نوجوان، مقوله‌ای یا چند معنی**
 نویسنده: علی اصغر سیدآبادی

- **کارکرد زبان در ادبیات کودک (۱)**

نویسندگان: موری ناولز - کرستن مامجر
 مترجم: شهرام اقبال‌زاده

- **داستان‌های علمی - تخیلی کودک و نوجوان**
 در برزیل
 نویسنده: آنالوسیا براندنو
 ترجمه شقایق قندهاری

کتاب: سیب جان سلام

شاعر: ناصر کشاورز

تصویر: مهشید مهاجر

- رودی از گل

نویسنده: مهدی طهوری

کتاب: صدای ساز باران

شاعر: محمود پورهاب

تصویرگر: غلامعلی مکتبی

- از اینترنت چه می‌دانیم؟

نویسنده: حسین حسینی‌نثار

کتاب: به اینترنت خوش آمدید

نویسنده: فیلیپا وینکیت

مترجم: دکتر علی پرنده

- گزارش

- گزارشی از ششمین نشست منتقدان کتاب

ماه کودک و نوجوان

نویسنده: سمیه نصیری‌ها

✓ کتاب ماه کودک و نوجوان / شماره ۲۲-۲۱ / اسفند ۱۳۷۹ و

فروردین ۱۳۸۰

گفتگو

- عشق سوم یعنی کودکی را از بچه‌های مان

ندزدیم

گفت‌وگو با چیستا یثربی

نویسنده: سمیه نصیری‌ها

با دستان

- کلاهیستان

نویسنده: امید وهابی‌املشی

- نردبانی برای همه

نویسنده: حسین نوروزی

- کتاب نویسی کودک و نوجوان در بند دین و

رابطه

نویسنده: محمدعلی دهقانی

- بار دیگر با سیروس طاهباز

نویسنده: احمدرضا لمدی

- خدا و کیلی چه بنویسم؟

نویسنده: حمید باباوند

- پشتیبانی از توسعه حوزه نظری ادبیات

کودک و نوجوان به عهده کیست؟

نویسنده: شهرام اقبال‌زاده (رازآور)

- من دورم اما شما...

نویسنده: بهمن پگاه‌راد

گزارش

- جادوی هری پاتر

ترجمه و تخریب: سمانه مشتاقی

- جشنواره بی‌بهاغه تشویق کرد

گزارش مراسم نهمین جشنواره کتاب کودک و

نوجوان کانون

- کتاب سال سلام بچه‌ها و پویک چهارساله شد

گزارشی از برپایی چهارمین دوره انتخاب کتاب سال

ماهنامه‌های سلام بچه‌ها و پویک

نویسنده: لاطمه نصیری‌ها

- ۲۸ سال از تأسیس شورای کتاب کودک گذشت

میزگرد

- در ایران کتاب علمی نداریم

با داوران کتاب سال بخش علمی

نویسندگان: (حسین بکایی- امید وهابی‌املشی - هدیه شریفی)

- کتابی که جایزه تقدیر بگیرد، کتاب سال است

نشستی با داوران بخش داستان کتاب سال

نویسندگان: (چوکه جزینی - چیستا یثربی - هوشنگ مرادی

کرمانی)

- شعر کودک، بچه‌ای است که با معلولیت

بزرگ می‌شود

داوران کتاب سال - بخش شعر

نویسندگان: (الفطین، علا - آتوسا صالحی - بابک نیک‌طلب -

عرفان نظرا‌هاری)

- اولدوز یعنی ستاره‌ها

نویسنده: سیدمحمد طلوعی برازنده

کتاب: اولدوز و کلاغ‌ها

نویسنده: صمد بهرنگی

تصویرگر: الهسانه جابری

- صمد، نیاز به ذره‌بین نداشت

نویسنده: عزت‌الله لوندی

کتاب: اولدوز و کلاغ‌ها

نویسنده: صمد بهرنگی

تصویرگر: الهسانه جابری

- هری پاتر میهمان تخیل بچه‌ها

نویسنده: لیلا تصویری‌ها

کتاب: هری پاتر و جام آتش

نویسنده: جی. کی. رولینگ

مترجم: طویی یکتایی

- نفوذ به نیمه ممنوعه

نویسنده: زری نعیمی

کتاب: پیرندگان شب

نویسنده: توره‌هاوگن

مترجم: منوچهر صادق خانجانی

- دور از دسترس تقدیبات

نویسنده: بابک نیک‌طلب

کتاب: پیر از پیرندام

شاعر: پروانه پارسا

تصویرگر: محمدعلی بنی‌اسدی

- شهید ششیرین آزادی

نویسنده: شیدا رنجبر

کتاب: غارهای فراموشی

نویسنده: جان کریستوفر

مترجم: حسین تبراهیمی (الوند)

- ترجمه یا تخریب؟

مقایسه دو ترجمه از یک اثر

نویسنده: شکوه حاجی نصرالله

کتاب: کرم ابریشمی که سیر نمی‌شد

نویسنده: اریک کارل

مترجم: نوشین کمالوند

بازنویس: لاطمه نظری

کتاب: کرم ابریشم بسیار گرسنه

نویسنده و تصویرگر: اریک کارل

مترجم: کتایون صدرنیا

- بیایانی که به صحرا ختم می‌شود

نویسنده: روح‌الله مهدی‌پور عمرانی

کتاب: بیایان‌ها

نویسنده: جینی جانسون

مترجم: امیرحسین بنکدار

- تاریخ طب، تاریخ درد

نویسنده: دکتر علیرضا مهدوی مزاوله

کتاب: علم یز شکمی در گذر زمان

نویسنده: راک استورینگ

مترجم: دکتر رضا راک گوردزی

- آوایی از میان روزنه

نویسنده: پرناز نبیری

کتاب: جاده نأامی

نویسنده: جری کوگوا

مترجم: شیدا رنجبر

تصویرگر: مت کاید

- خب داستان است دیگر!

نویسنده: هادی خورشاهیان

کتاب: روباه باهوش و بره آهو

نویسنده: مژگان مشاق

تصویرگر: محمود ارواحی آذر

- به بهانه نقد

نویسنده: شقایق آندهاری

کتاب: ماجراهای اکبر و بیریال
 نویسنده: مونیثا موکوندان
 مترجم: محمدعلی دهقان

رام کردن اژدهای سرکش
 نویسنده: شمس خسروی
 کتاب: اژدها و آتش دهانش
 نویسنده: مژگان شیخی
 تصویرگر: کیانوش غریبپور

مقاله

کتاب کودک و نوجوان در اولین و دومین
 نشریه تخصصی کتاب در ایران
 نویسنده: سیدعلی کاشفی خوانساری

«جذابیت» در نشریات کودک و نوجوان
 نویسنده: علی اصغر سیدآبادی

شعر در گفت‌وگوی شاعر با کودک
 در گفت‌وگوی شاعر با انسان نخستین
 نویسنده: جمال‌الدین اکرمی

نقد ادبی، علم یا هنر؟
 نویسنده: شهرام اشبال زاده

کتابخانه

آیا نقد ادبی، ادبیات است؟
 گزارشی از پنجمین نشست منتقدان کتاب ماه
 کودک و نوجوان

چشمواره یویا نمایی دو ساله شد

کتاب ماه کودک و نوجوان / بهار ۲۴ / سال چهارم / شماره هشتم
 ۲۱ خرداد ۱۳۸۰
 میزگرد

میزگردار کرد نقد در ادبیات کودک و نوجوان
 با حضور: دکتر علی عباسی - علی رضا حافظی - سیدعلی
 کاشفی خوانساری - معصومه نصاریان - مهدی کاموس

هری پاتر موضوعی برای گفت‌وگو
 گزارش نشست فرهنگی انجمن نویسندگان
 کودک و نوجوان
 محمد قصاب - شکوه حاجی نصرالله - نصیری‌ها

گفتگو

نمی‌خواهم از مدرسه دفاع کنم
 می‌خواهم از حق دفاع کنم
 گفت‌وگو با عبدالعظیم فریدون، مدیر سابق
 انتشارات مدرسه
 نویسنده: مهدی طهوری

همه راه‌ها به کانون ختم نمی‌شود
 گفت‌وگو با مدیر سابق انتشارات کانون
 پرورش فکری کودکان و نوجوانان
 نویسنده: مهدی طهوری

مقاله

ادبیات کودک یا ادبیات کودک؟
 حسین شیخ‌الاسلامی

بهترین عکاس کودکان در قرن نوزدهم
 نگاهی بر تأثیر و تأثر نقد ادبیات کودک در
 کتاب‌های آلیس
 نویسنده: بزرگمهر شرف‌الدین نوری

به جای کتاب خوب، از کتابخوان خوب
 حمایت کنید
 نویسنده: شادی صدر

نقد

این غول‌ها از کجا آمده‌اند؟
 نویسنده: روح‌الله مهدی‌پور عمرانی
 کتاب: غول بزرگ مهریان
 نویسنده: رولد دال
 مترجم: کیفا کرکانی
 تصویرگر: کوانتین بلیک

نویسنده: سرور کتبی

تصویرگر: عادل رستمپور

- دریچه‌ای به دنیای کودکی

نویسنده: نازنین آیگانی

کتاب: دست کوچولو، پا کوچولو

نویسنده: شکوه قاسم‌نیا

تصویرگر: غلامعلی مکتبی

- گام معلق یک منتقد

نویسنده: امید وهابی امنشی

کتاب: هالی

نویسنندگان: جان و مری گریبین

مترجم: پریسا همایون‌روز

- آبروی نقد علمی

نویسنده: امید وهابی امنشی

کتاب: گالیله

نویسنندگان: جان و مری گریبین

مترجم: پریسا همایون‌روز

- کاربرد تربیتی قصه‌ها

نویسنده: علیرضا دریا دل

کتاب: برگ به برگ، دانستان‌هایی برای روان

کودکان

نویسنده: نینده فون کیزر لینگ

مترجم: شکوفه رضانی

تصویرگر: مونا مفیم‌بیک

فصلی از یک کتاب

- گونه‌های ادبی در ادبیات کودک

کارکرد زبان در ادبیات کودک (۲)

نویسنندگان: موری تاولز - کرسنن مامجر

مترجم: شهرام اقبال‌زاده (رازآور)

یادداشت

- چرا شباویر؟

- هر چیزی ممکن است اما...

نویسنده: ناهید معتمدی

کتاب: ابروهای جادویی کیوکیو

نویسنده: فریبا کلهر

- کتابی برای تابستان داغ داغ

نویسنده: حسین شیخ‌الاسلامی

کتاب: خانه پرنده‌ها

نویسنده: بتسی بیارز

مترجم: هدی لژگی

تصویرگر: رامین مشرفی

- وقتی که سنت دست‌وپاگیر می‌شود

نویسنده: فرشته سنگری

کتاب: شهر بانو

نویسنده: سوزان فیشر ستیبلر

مترجم: سوسن ضیاء

- معجزه از زبان درخت

نویسنده: مسعود پهلوان‌بخش

کتاب: درخت آتش

نویسنده: مهری ماهوتی

تصویرگر: رجبعلی خدایی

- گاه پائین گاه بالا

نویسنده: هادی خورشاهیان

کتاب: فصل بهار را بنویس

شاعر: مصطفی رحماندوست

تصویرگر: پرویز محلاتی

- دیدن نادیدنی‌ها

نویسنده: شهره کاندی

کتاب: پشت درخت‌ها را می‌بیند

نویسنده: مایکل دوریس

مترجم: حسین ابراهیمی (آلود)

- کودک این همبازی‌ها را نمی‌شناسد

نویسنده: مجید عمیق

کتاب: اکسیژن و همبازی‌هایش